

Pinkstervuur

2

Bidden voor vrede is niet genoeg!

4

Mpho Tutu: 'Leef je geloof!'

Ze is de dochter van wijlen Desmond Tutu en dat is te merken. Maar Mpho Tutu van Furth is meer dan dat. Ze is sinds kort ook voor een dag in de week predikant voor de Remonstranten in Vrijburg, de protestantse kerk in Zuid. Ze heeft het er naar haar zin. Net als in haar geboorteland viert ze hier straks het pinksterfeest. 'De enige manier om God te belijden, is onze krachten gebruiken om wat gebroken is heel te maken, om het kwade te veranderen in het goede.'

Wilfred Scholten
en Mirjam Nieboer

Verskillende smaken

Nog voor het gesprek met Mpho Tutu van Furth goed en wel begonnen is, valt de eerste stilte. 'Zullen we even landen?', stelt ze voor. Ze sluit haar ogen. Een vriendelijk gezicht met een hippe beanie op. 'Amen', zegt ze na een minuut stilte. Mpho antwoordt in lange zinnen en neemt er de tijd voor. Totdat voor de tweede keer er een stilte valt, halverwege het gesprek. Deze keer niet gepland, maar vanwege een vraag: wat mist ze het meest van haar vader? De dochter van Desmond Tutu, Anglicaans aartsbisschop die op tweede kerstdag 2021 overleed, wordt zichtbaar emotioneel. 'Ik mis hem gewoon. Ja, ik was zijn dochter, maar zo veel mensen missen hem, als vriend, mentor, leider...' Ze wrijft een traan uit haar ooghoek. 'Of als bemiddelaar. Dat laatste geldt voor de LHBTI+-community, maar ook voor de Palestijnen, de meisjes die worden uitgehuwelijkt. Hij kwam voor zoveel mensen op. Er zijn allerlei verschillende smaken van hem missen'.

Er zijn veel smaken van missen

Het juiste doen, is hard werken

Mpho is 'de dochter van' en blijft dat haar hele leven, ook na zijn dood. Is ze daar alleen trots op of irriteert het haar soms? Ze is immers ook een persoonlijkheid en Anglicaans priester. Al mag

ze in Zuid-Afrika niet voorgaan omdat ze getrouwd is met een vrouw, de Nederlandse VU-hoogleraar Marceline Tutu van Furth. Peinzend: 'Tja, trots - het was natuurlijk niet mijn keuze om zijn dochter te worden.' Pretogen: 'Maar ik ben er wel heel dankbaar voor. Hij was echt een goed mens. De meeste mensen die hem kenden, dachten heel positief over hem. Dat is een bonus voor mij.' Als we over de betekenis van haar vader spreken, wordt ze enthousiast. Aartsbisschop Desmond Tutu was voor velen in de wereld een inspirerend figuur die na de afschaffing van de apartheid met zijn waarheids- en verzoeningscommissie probeerde zijn landgenoten weer tot elkaar te brengen. Mpho: 'Hij was een man van hoop, liefde en vergeving. Dat kan heel soft klinken.'

Maar deze drie termen blijken in de praktijk verrassend robuust. Wil je er iets mee bereiken, dan betekent het dat je je er met heel je hart voor in moet zetten.' Vergeving is een vrucht van die liefde, iets dat haar vader altijd uitdroeg. 'Het vraagt om de moed om toe te geven: wat gebeurd is, kan niet ongedaan gemaakt worden. Maar ik kan wel besluiten dat wat je gedaan hebt niet het hele verhaal van jou is. Ik kan de deur openzetten, al is het maar op een kier, voor wie jij nog meer bent. De liefde bewaren voor de ander, wat hij of zij je ook heeft aangedaan, is veel moeilijker dan hem of haar te haten. Als ik je haat, kan ik je afschrijven, negeren, ik hoef niets meer met je te maken te hebben. Maar liefde betekent: je telt mee, jij hebt betekenis voor mij, jij hebt wel degelijk een plek in mijn leven. Ik moet al het nodige eraan doen om te realiseren dat we respectvol met elkaar kunnen samenleven.'

Tegendraads Bijbellezen

Dochter van, dat blijkt maar weer. Van daar dat de kerkgemeenschap van Vrijburg enthousiast werd toen ze Mpho

Thema:
Geestkracht

Tutu van Furth als predikant konden beroepen, al is het maar voor een dag in de week. Maar die uren gebruikt ze goed. 'Ik leid een wekelijkse Bijbelstudiegroep, ben voorgegaan in een aantal vieringen en ook een paar keer in het avondgebed. Ik vind dat echt heel mooi om te

doen. Dominee zijn is mijn leven, dat is mijn bestemming, daar vind ik mijn vervulling in.' Dat de Bijbel lezen en de teksten overdenken in haar leven en dat van de gemeenschap in Vrijburg centraal staan, vindt ze logisch. 'In de Bijbelstudie nemen we ons leven mee, met

alles erop en eraan. We helpen elkaar met hoe datgene wat we lezen ons kan helpen in het leven, op persoonlijk vlak of breder. Die interactie tussen mensen vind ik heel waardevol en belangrijk.'

Lees verder op pagina 2

Waar vrede begint

Pinksteren - bezieling door de Geest

Rosaliene Israël

'Ga stevig staan, plaats je voeten op heupbreedte. Zet je knieën niet op slot, maar houd ze lichtjes gebogen. Voel hoe je ruggenwervels, gedragen door je bekken, je torso oprichten. Beweeg je kin een klein beetje naar je borst. Voel hoe je kruin, het hoogste punt van je lichaam, reikt naar de hemel. Stel je voor dat bovenin je kruin een opening is en dat bij elke ademtocht Gods geestkracht door je lichaam stroomt.'

Foto: Marlies van Doorn

Jette Hoogenkamp

Pinkstervuur

We bevinden ons op het retraiteweekend van Gist, pioniersplek voor christelijke spiritualiteit. 'Een jong initiatief dat nog volop aan het rijpen is.' Gist wil iedereen een plek bieden om zich 'op een brede, belichaamde en transformatieve manier bezig te houden met christelijke spiritualiteit'. Denk daarbij aan: brood bakken, bier brouwen, mediteren, massage, yoga, boeken en nog veel meer.

Tijdens het retraiteweekend verblijven we in een retraitshuis op het Achterhoekse platteland, waar we ons oefenen in uiteenlopende vormen van christelijke meditatie: van labyrint lopen tot bibliodans, van mediteren op een schilderij van

Rembrandt tot een bewegingsmeditatie op het vredesgebed, toegeschreven aan Franciscus. Wat de deelnemers met elkaar delen, is de behoefte aan vormen en praktijken om ons bewust te worden van Gods aanwezigheid in ons leven, in ons lichaam.

Pasen en Pinksteren horen bij elkaar

Terwijl ik me wat onwennig op de muziek beweeg, ervaar ik fysiek hoezeer Pasen (opstanding) en Pinksteren (bezieling door de Geest) bij elkaar horen. Rechttop, stevig op je beide voeten staan, voelen hoe de aarde je draagt en tegelijk je openstellen voor de geestkracht die in je ademt.

Het is als Pasen en Pinksteren op één dag. De instructie van de ervaren meditatieleider volgend, dringt het tot me door hoe essentieel het is wat we hier al doende leren. Om juist in deze tijd - nu de oorlog in Oekraïne voortwoedt en we niet weten hoe en waar het eindigt - met woord en gebaar de vrede in onszelf te bewaren en voor de wereld te bidden. Hoe waar zijn de woorden van Franciscus: 'Gelukkig wie vredelievend zijn, want zij zullen kinderen van God genoemd worden.'

Zij zijn echt vredelievend, die bij alles wat zij in de wereld te lijden hebben, omwille van de liefde van onze Heer Jezus Christus in gemoed en li-

chaam de vrede bewaren' (Wijheidsspreuk 15). Ik strek mijn armen uit naar de hemel. Mijn handen geopend om kracht van omhoog te ontvangen. Op de klanken van een verstild *O Signore fa' di me strumento della Tua pace* geleid ik die kracht door mij heen naar de aarde. Doe ik dit echt? Ja, dit doe ik echt en ik ben de enige niet. Terwijl ik visualiseer hoe in vele talen, in landen over heel de wereld mensen met lijf en leden bidden, hoop ik uit de grond van mijn hart dat dit is waar vrede begint.

Meer lezen/weten? Kijk op minderbroedersfranciscanen.net bij vredesgebeden

Mpho Tutu: 'Leef je geloof!'

Vervolg van pagina 1

Er is wel een verschil tussen het lezen van de Bijbel hier in Amsterdam en in Zuid-Afrika. 'Het maakt veel verschil of je het geloofsgesprek voert als je in betrekkelijke welvaart leeft of als je dat doet in een armoedesituatie.' Belangrijk is om de Bijbel 'tegen de draad' te lezen, zegt ze. 'Wat gebeurt er als je bijvoorbeeld uitgaat van de gelijkwaardigheid van man en vrouw? Hoe klinkt het als je zo de Bijbel leest?'

Leven-gevende macht

We hebben Pasen gehad en zijn op weg naar Pinksteren, het feest van de uitstorting van de Heilige Geest. Wat betekent die tijd voor haar? Gepassioneerd:

'Pasen is nog niet voorbij! We bevinden ons in de 50 dagen van de paastijd in de aanloop naar Pinksteren. Deze tijd is voor mij het opnieuw bevestigen en omarmen van de hoop die het evangelie ons geeft. Het steeds weer opnieuw beseffen wat de opstanding voor ons, voor mij betekent. Dat God de dood heeft overwonnen. Wij hebben als mens misschien wel macht over de dood, omdat we een ander wezen kunnen doden. Maar alleen God heeft leven-gevende macht. De enige manier om God te belijden is: onze krachten gebruiken om wat gebroken is heel te maken, om het kwade te veranderen in het goede.' Als het gaat over de oorlog in Oekraïne is dat

makkelijker gezegd dan gedaan, beseft ze ook. Maar ook hierin is ze een dwarse denker. 'Wij gaan er altijd als vanzelfsprekend van uit dat God aan onze kant staat. Hij past in onze broekzak. Maar dat is God niet, dat is onze zelf-gemaakte god. Niet de God die net zo veel houdt van Poetin als van jou en mij. Ik sluit me aan bij Volodymyr Zelenski die zegt: "Uiteindelijk kunnen we alleen door met elkaar te praten uit deze oorlog komen." Dat lukt niet door elkaar te bombarderen. De enige partij die profijt heeft van deze werkwijze, is de wapenhandel.' Daarmee bevindt ze zich weer in het spoor van haar vader, de verzoener en winnaar van de Nobelprijs

voor de Vrede. 'We hebben Poetin in een hoek gedreven met vanaf het prilste begin *blaming and shaming*. Dat maakt het heel lastig om te onderhandelen.'

Hoeveel doden moeten er nog vallen?

Uiteindelijk zal toch diplomatie de redding moeten brengen. Alleen hoe komen we daar? Hoeveel doden moeten er nog vallen? Maar ik weet zeker: het is een

kwestie van tijd tot het gesprek plaatsvindt dat het einde van de oorlog inluidt.'

Mpho geniet nu van het werk als predikant in Amsterdam, maar ze wil ooit terug naar haar huis in Kaapstad. 'Als mijn vrouw met pensioen is, zullen we meer tijd daar doorbrengen. Ik mis mijn land, maar tegelijkertijd is het een geluk om in deze mooie, leefbare stad te mogen werken.' Tot slot van het gesprek heeft ze nog een wens voor de Amsterdamse kerken. 'Leef je geloof en vertrouw op de vrucht van je gebed. Want dat is waarom we hier zijn. Of zoals Franciscus het uitdrukte: 'Predik te allen tijde het evangelie. Gebruik indien nodig woorden.'

Brigitte Vonck: 'We merken een grote betrokkenheid van Amsterdammers bij Oekraïense vluchtelingen.'

foto: Marloes van Doorn

Amsterdammers zijn lief voor elkaar

Hanna Yoo

In deze aflevering een interview met Brigitte Vonck, oprichter en directeur van *Serve the City Amsterdam*. Hanna Yoo sprak haar over waarom zij dit werk al langer dan 13 jaar doet, hoe lief de stad Amsterdam is en over haar inzet voor de vluchtelingen uit Oekraïne.

Hoe kwam je erbij om Serve the City Amsterdam op te richten?

Serve the City is in 2005 begonnen in Brussel. In 2006 was ik in Rotterdam, waar een *Serve the City* actie plaatsvond. Ik deed toen mee als vrijwilliger. Deze actie sprak mij zo aan, dat ik me er ook in Nederland voor ben gaan inzetten. Toen de oprichter van *Serve the City Amsterdam* naar het buitenland vertrok, heb ik het stokje overgenomen. Inmiddels hebben we acht mensen in dienst, ook vanuit een aantal zusterorganisaties: Impact020 (vrijwilligerswerk voor jongeren) en Adam Helpt (vrijwilligerswerk voor bedrijven). Het is inmiddels een serieuze organisatie geworden, van hobby naar net echt!

Wat doet Serve the City precies?

Wij organiseren laagdrempelige projecten en evenementen, waarbij vrijwilligers zich inzetten voor Amsterdamse welzijnsorganisaties. In principe zijn het losse projecten, eens per maand op

een zaterdag, maar het gebeurt regelmatig dat een vrijwilliger zich voor de lange termijn committeert aan meerdere projecten van dezelfde instelling. Op structurele basis meedoen met incidentele projecten, noemen we dat, haha! Vrijwilligers kunnen zich als individu bij ons aanmelden, maar het daadwerkelijke vrijwilligerswerk vindt in groepsverband plaats. Onze projecten zijn dus ook bijzonder geschikt voor bijvoorbeeld expats die (nog) weinig mensen kennen in Amsterdam en daarom hun netwerk willen uitbreiden. Er ontstaan ook vriendschappen bij de vrijwilligers onderling.

Dus niet alleen voor de hulpvragers maar ook voor de hulpbieders, is het meedoen aan *Serve the City* een verrijkende ervaring, waarbij ze meer in verbinding staan met hun medemensen en zich minder eenzaam voelen. Juist in coronatijd was het belangrijk dat er een mogelijkheid is om even in een andere omgeving te zijn, in beweging te zijn en je te richten op andere mensen. Voor mensen die alleen wonen was het dan ook een pittige tijd. De clean-up in het Vondelpark is daar een goed voorbeeld van. Om 7.30 uur stonden mensen dan klaar om het park schoon te maken en daarna konden ze wel weer terug naar hun keukentafel. Maar op deze manier hoefden ze niet de hele dag aan de keukentafel te blijven zitten en kreeg hun dag een bepaalde structuur.

Hoe is het om als Engel van Amsterdam in deze rubriek te staan?

Leuk! Maar ik ben niet de enige engel. Want ik ben niet degene die de klussen doet, dat doen al onze vrijwilligers. Misschien ben ik de hoofd-

engel die het mogelijk maakt dat andere mensen ook een engel kunnen zijn of worden. Zo verzamel ik een leger van engelen die graag het verschil maken in de stad.

Wat maakt jou een geschikte hoofdenkel?

Ik houd van organiseren en pionieren. Ook heb ik een groot netwerk als het gaat om Amsterdamse welzijnsorganisaties. Als er bijzonderheden zijn zoals de coronacrisis, kan ik snel schakelen en bedenken wat er wel mogelijk is. We hebben tijdens de lockdown bijvoorbeeld ansichtkaarten geschreven aan mensen die in lockdown zaten en bemiddeld als er boodschappen gedaan moesten worden. Dit in samenwerking met Burennetwerk en Stichting Present. Het is mijn missie om Amsterdammers te laten zien dat je door vrijwilligerswerk niet alleen een ander helpt, maar dat het ook verrijkend kan zijn voor jezelf.

Zijn Amsterdammers inderdaad een beetje lief voor elkaar? Hoeveel mensen doen er jaarlijks mee aan acties van Serve the City?

Jazeker, Amsterdammers zijn lief voor elkaar. Er zijn jaarlijks meer dan 3.000 vrijwilligers die zich inzetten voor onze projecten, dus dat is hartstikke mooi. De gemiddelde leeftijd van onze vrijwilligers is trouwens 27 jaar. Dat is best jong, jonger dan het landelijke gemiddelde.

Voor welke doelgroepen gaan de vrijwilligers van Serve the City aan de slag?

We organiseren projecten voor ouderen, daklozen, vluchtelingen, slachtoffers van huiselijk geweld, mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking, mensen met een

psychiatrische aandoening, eigenlijk alle doelgroepen waar Amsterdamse maatschappelijke organisaties actief voor zijn.

Werken jullie veel samen met kerken?

Dat is in het verleden wel eens meer geweest, dus ik hoop dat we dat wel weer kunnen oppakken. *Serve the City* heeft christelijke wortels en ik ben zelf ook christen, maar we zullen nooit ons geloof opleggen aan een ander. In ieder geval kunnen de vrijwilligers altijd iets vertellen over hun motivatie, als daarnaar gevraagd wordt door een medevrijwilliger of door een hulpvrager. Het is dus voor Amsterdamse kerken met een evangelisatiehart ook een mooie kans om hun leden te stimuleren om zich in te zetten voor de stad en tegelijk in gesprek te raken over de reden waarom ze dat doen.

Wat merken jullie bij Serve the City aan betrokkenheid van Amsterdammers bij de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne?

We merken een grote betrokkenheid van Amsterdammers bij de Oekraïense vluchtelingen. Onze 'gewone' projecten kunnen nog steeds op voldoende deelnemers rekenen, maar als er een project voor Oekraïense vluchtelingen online komt, dan zit dat in *no time* vol! We hebben bijvoorbeeld spullen ingezameld. Ik vind het mooi om te zien dat zoveel Nederlanders zich inzetten voor noodhulp. We zijn daar ook heel goed in. Soms denk ik dat dit een tijdelijke golf is van hulp, maar ik denk ook dat mensen door corona zijn gaan inzien hoe belangrijk het is om er voor elkaar te zijn. Ik geloof er stellig in dat een positieve vrijwilligerservaring je een leven lang bij zal blijven.

De stelling

Heeft u een mening over deze stelling of een suggestie voor een stelling? Mail dan naar redactie@protestantsamsterdam.nl

Bidden voor vrede is niet genoeg!

Redactie

De oorlog in Oekraïne woedt alweer maanden. We leven mee met de Oekraïense bevolking en proberen op allerlei manieren 'iets' te doen. Ook van

uit ons geloof. Maar toch: het dagelijks leven doet de oorlog vaak weer op de achtergrond verdwijnen.

Vanuit deze dubbele emotie is de stelling voor dit nummer voor *Kerk in Mokum* ontstaan. De kerken moeten meer doen dan bidden alleen.

Protestbrief aan Kirill

Bidden is voor mij: mijn innerlijke deuren en ramen wagenwijd openzetten voor wat de Geest van liefde en waarheid me te vertellen heeft. Allereerst een open luisteren dus. Dan - in die beweging - tot op het bot ervaren hoe machteloos ik me voel nu we het ultieme kwaad van de onmenselijkheid weer in de smoel kijken. Natuurlijk - dat gaat dan vanzelf - is er dan de verzuchting: God, wordt het nog wat met dat Koninkrijk van U?

Dan klinkt dat gebed als ijkpunt: 'Geef vrede Heer' en hangen we elke maandagavond een

kwartiertje in de touwen van de klokken van de Westertoren om dat gebed over de stad uit te beieren. Ontstaat er een plannetje om het Poetin ondersteunende opperhoofd van de Russisch Orthodoxe Kerk Kirill een brief te sturen: 'U heeft de heilige plicht en de mogelijkheid de machthebbers in het Kremlin te overtuigen van de onmenselijkheid van hun daden.' Maar kan iemand me vertellen wat 'genoeg' betekent?

Herman Koetsveld
predikant Westerkerk

Niet alleen maar mooie woorden

Ik heb een vriend in Kryvy Rih, een stad midden in Oekraïne. Ik heb hem leren kennen via het EECA: het Forum voor LHBTI-christenen uit Centraal- en Oost-Europa en Centraal-Azië. De oorlog was nog maar amper begonnen of hij kreeg van de binnenvallende Russen al te horen dat hij zich als homo maar beter uit de voeten kon maken. Ik kan voor hem niets anders dan bidden.

Het is de mij gegeven manier om zorg uit te drukken. Waar de kerken meer kunnen doen, moeten ze dat zeker niet laten. God maakt zich in de Bijbel terecht nogal eens boos over

alleen maar mooie woorden en welriekende offers. Wij zijn natuurlijk die kerken. Een andere jongen uit datzelfde EECA - zijn appartement in Kiev werd gebombardeerd - is wel gevluht. Hij is nu in Amsterdam. Mijn gebed op zondag is weinig waard als ik hem nu niet zou bijstaan.

Wielie Elhorst
Predikant Oranjekerk

Kijk voor hulpinitiatieven van kerk en diaconie op protestantsamsterdam.nl/oekraïne

Pleiten voor open grenzen

Wat kun je doen tegen de absolute gruwel van oorlog? Ja, bidden - zo belangrijk en zeker als je dat in de kerk doet. Troostend, omdat je samen woorden vindt om je onmacht en misschien je angst te delen. Oorlog, *hightech* inmiddels, kunnen wij niet stoppen als kerken. Wel kunnen we met woord en metterdaad meelevens. In de eerste weken van de oorlog hebben we als Raad van Kerken Amsterdam veel contact gehad met onze lidkerk de (Russisch) Orthodoxe Kerk in Amsterdam.

In een persbericht spuwden we onze afschuw uit over het patriërchaat van Moskou dat de oorlog legitimeert en gelovigen intimideert. Praktische en pastorale hulp aan vluchtelingen

is barmhartigheid en een daad van verzet tegen oorlogstiranie.

Onze hulp moet zeker uitgaan naar juist de meest kwetsbaren onder de vluchtelingen; de mensen zonder papieren of de Afrikanen en Syriërs die nu ook uit Oekraïne moeten vluchten en opnieuw te maken krijgen met uitsluiting - alsof Europa alleen blonde christelijke Oekraïners wil helpen. Kerken moeten blijven pleiten voor open grenzen en inclusiviteit en zorgen dat mensen niet tegen elkaar worden uitgespeeld.

Anna Verbeek
Voorzitter Raad van Kerken Amsterdam

Andere vluchtelingen niet vergeten

Thuis ben ik opgegroeid met het adagium 'bid en werk' en dat zou ik ook willen toepassen op deze stelling. Persoonlijk gebed en voorbede voor de wereld bepaalt mij bij de kwetsbaarheid van het leven en het versterkt mijn verlangen naar een wereld van recht en vrede. Maar bidden alleen is niet genoeg.

Met een donatie aan giro 555 ondersteun je noodhulp ter plaatse en opvang in de regio. Daarnaast kan je overwegen om tijd en aandacht te geven aan vluchtelingen, door je aan te sluiten bij het hulpaanbod dat wordt georganiseerd door bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk en het Rode Kruis, zie rodekruis.nl bij Ready2help.

De overheid pakt de opvang van Oekraïners en de toegang tot de arbeidsmarkt met veel daadkracht aan. Binnen ons Wereldhuis horen we helaas hele andere verhalen en zien we de gevolgen voor mensen die nergens welkom zijn. Laten we dus vooral ook de andere vluchtelingen niet vergeten en ook voor hen bidden en werken!

Hanneke van Bezooijen
Directeur Protestantse Diaconie Amsterdam

★ PEACE

COLUMN

Ongemak en overtuiging

Foto: Mariëes van Doorn

Voor ik naar binnen ging, keek ik hoe het megalomane schip van de *Holland America Line* traag uit de haven werd getrokken. De mensen aan boord voeren verder. Zij hadden zich vermaakt in Amsterdam, niet wetend dat op nog geen honderd meter afstand zich de Belliniboot bevond met 110 vluchtelingen aan boord afkomstig uit de Oekraïne.

Wat onwennig schoven Co van Melle en ik door de enorme ruimte onderin het schip waar de maaltijd werd opgeschept. Wij aten mee, aardappelpuree met een vleesragout en salade. Aan tafel zat ik met twee heren die geen woord Engels of Nederlands spraken. Ik pakte mijn telefoon om via *google translate* naar hun gezondheid te informeren. Een van de mannen miste een arm. Zijn andere arm was duidelijk zichtbaar en versierd met verschillende tatoeages. In stilte at ik mijn maaltijd omdat ik ontdekte dat ik onder in het schip geen bereik had. Na wat gerommel in

mijn tas moest ik constateren dat ik mijn button met de Oekraïense tekst 'Ik ben geestelijk verzorger, ik ben er voor jou' was vergeten. 'Wat moet dit worden?!' dacht ik. Ik stond op en liep naar een tafeltje waar een jong stel net klaar was met eten. Ik stelde mij voor, zij spraken Engels. De man leek niet geïnteresseerd in de sores van zijn vriendin. Hij kwam uit Canada en was voor zijn werk in de Oekraïne terecht gekomen. Zij wisten niet wat zij met elkaar en met zichzelf aan moesten. Het meisje praatte snel en defensief. Zij was boos op de wereld en in het bijzonder op de instanties die haar tegenwerkte, zodat zij haar paspoort niet kon krijgen. De jongen schoof achteruit met zijn stoel en liet ons praten. Na een poosje sprak het meisje rustiger en wisselden wij telefoonnummers uit. Ik beloofde de week erna weer terug te komen. Nu kreeg ik de smaak te pakken en liep naar een andere tafel waar een jonge vrouw een kip aan het opwarmen was in een magnetron.

Zij sprak goed Engels en wilde best een praatje met mij maken. Op mijn vraag of zij kerkelijk was, antwoordde zij bevestigend: 'Ik ben orthodox, mijn verloofde is protestant.' Ik vroeg of zij nog geloofde in God nu zij moest vluchten voor de oorlog. Zij keek mij indringend aan en zei dat haar geloof haar heeft geholpen.

'Als je zo'n angst hebt, weken in schuilkelders zit en je besluit om te vluchten terwijl de beschietingen doorgaan, ben je gek als je God ontkent', sprak zij. 'Ik liep dwars door de vuurlinie waar het wemelde van de Russische soldaten, dan kun je niet anders dan op God vertrouwen. Ik ben zo bang geweest, ik had niemand, alleen God en die heeft mij geholpen zodat ik het kon overleven.' Gretig pakte zij mijn flyer aan. 'Ik zal ze voor je verspreiden. Kom je volgende week weer?' vroeg zij. 'Natuurlijk!', riep ik. Het is lang geleden dat ik zo'n diepe overtuiging zag in zulke zware omstandigheden.

Zwanine Siedenburg is pastor bij het Drugspastoraat en initiatiefnemer van een platform van predikanten en geestelijken die zich inzetten voor de geestelijke bijstand aan Oekraïense vluchtelingen.

Reageren? Mail naar redactie@protestantsamsterdam.nl

Niet uitsluiten maar omhelzen

Publiekslezing toptheoloog Miroslav Volf

Tim Vreugdenhil

De Abu Ghraib gevangenis in Bagdad is een van de plekken die in ons collectieve geheugen staan gegrift. In 2004 kwamen er foto's in de publiciteit: een aantal Irakese gevangenen was ernstig verneerd en misbruikt door een groep Amerikaanse soldaten. Sowieso schokkend. Maar de golf van verontwaardiging die op de foto's volgde, had ook te maken met bittere ironie.

Al onder Saddam Hussein was Abu Ghraib een beruchte plek waar tegenstanders van het regime verhoord, gemarteld en vermoord werden. Amnesty International sprak er in ieder jaarverslag schande van. Uitgerekend Amerikanen, als zelfbenoemde 'bevrijders' van dat Saddam-regime, voegden nu een gruwelijk hoofdstuk aan deze plek toe.

Miroslav Volf verwijst naar de Abu Ghraib-foto's in zijn boek *The End of Memory* (2006). Die riep bij hem ook persoonlijke en heftige ervaringen wakker. Volf werd in 1956 geboren in Kroatië en rond zijn 25e opgeroepen voor een uitgestelde militaire dienst. Behalve theologiestudent - geen aanbeveling onder een communistische overheid - was Volf inmiddels getrouwd met een Amerikaanse vrouw. Bovendien hadden de Joegoslavische autoriteiten al een heel dossier over Volf's vader, die als predikant 'vijand van het volk' genoemd werd en een serieuze doodsbedreiging onder ogen moest zien.

'Thuiskomen' is het thema van de publiekslezing van Miroslav Volf.

Vergeving is de overtreffende trap van geven

Gevaar voor de staat

Volf vertelt dat hij tijdens zijn diensttijd maandenlang werd opgetrommeld voor gesprekken met een legerkapitein, geflankeerd door twee anderen. 'We weten alles van je', zeiden ze. 'Je verspreidt religieuze propaganda. Je bent een gevaar voor de staat. Weet je dat op jouw gedrag acht jaar gevangenisstraf staat?' Eigenlijk precies zoals in Kafka's roman *Het proces*.

Een vorm van mentale marteling waarbij jij je van geen kwaad bewust bent en je bij ieder verhoor 'het kwaad' in de ogen kijkt. In een haast Bijbelse metafoer omschrijft hij zijn gevoel in die tijd: een vos die wordt voortgedreven door de honden van een koning die op jacht is.

Even plotseling als de gesprekken begonnen waren, houden ze na enkele maanden op. Volf vervolgt zijn weg en keert terug naar Tübingen waar hij promoveert bij de wereldberoemde theoloog Jürgen Moltmann. Vanaf 1990 is hij theologiedocent aan het Fuller Seminary in Californië, om in 1998 een benoeming te krijgen als Henry B. Wright Professor aan de Yale Divinity School. Aan die prestigieuze faculteit is hij nog steeds

verbonden. Zijn leven had heel anders kunnen verlopen. Joegoslavië valt uit elkaar en in zijn vaderland woedt tussen 1991 en 1995 een verschrikkelijke oorlog. Ook die ervaringen stempelen de theologie van Volf. Nog altijd heeft hij hart voor de kerk op de Balkan, waar hij regelmatig gastdocent is.

Genadeloze samenleving

In het licht van zijn biografische ervaringen is het opvallend hoezeer 'vergeven' een kernthema in het werk van Volf is. Hij analyseert in zijn boek *Onbelast* (Engels: *Free of Charge*) dat de Westerse samenleving in veel opzichten 'genadeloos' is geworden. Genade begint voor Volf bij 'geven'. Voor God is scheppen en geven hetzelfde: er wordt ons een wereld en een leven om niet ter beschikking gesteld. Wie niet leert te geven, gaat niet in het spoor van God en leidt een onvervuld leven. Maar mensen vinden dat uitermate moeilijk. Liever ontvangen ze. Of anders nemen ze gewoon.

Het christelijk geloof draait voor Volf om Jezus Christus die Gods grootste - en misschien wel minst verdiende - geschenk aan de mensen is. Vergeving is hier geen leerstuk over een rekening die een bozige godheid betaald wenst te zien. Het is de overtreffende trap van onvoorwaardelijk geven. Net als Moltmann heeft Volf diepe eerbied voor 'de gekruisigde God'. De Duitser Moltmann kon er zijn Hamburgse oorlogsjaren mee verwerken, de Kroaat Volf gebruikt het om op tal van plekken te spreken over uitsluiting (zo werkt de wereld) en omhelzing (zo is God).

Miroslav Volf

Volf werd in 1956 geboren in Kroatië en groeide op in Servië, waar zijn vader voorganger van een kleine Pinkstergemeente was. Volf studeerde theologie in Zagreb, de USA en Belgrado en werd daarna medewerker van Jürgen Moltmann in Tübingen. Vanaf 1991 doceerde Volf theologie aan Fuller Seminary (Pasadena) en in 1998 werd hij benoemd als hoogleraar aan Yale. Daar richtte hij

in 2003 het Center for Faith and Culture op. Volf was adviseur van het Witte Huis en maakte een collegeserie met Tony Blair. Hij geldt als één van de invloedrijkste theologen van dit moment. Zijn bekendste boeken zijn 'Exclusion and Embrace' en 'Free of Charge' (in 2005 in het Nederlands uitgebracht onder de titel 'Onbelast. Geven en vergeven in een genadeloze cultuur').

Thuiskomen bij God

Volf toont zich ook Moltmann-leerling in zijn overtuiging dat theologie niet een vreemd soort academisch specialisme is maar een interdisciplinair vak, geschikt om de achterliggende vragen te behandelen. Dat bracht hem er bijvoorbeeld toe om in Yale een collegeserie over 'globalisering' te geven, samen met voormalig premier Tony Blair. In een voor september aangekondigd nieuw boek zal het over 'wonen' gaan. Heel veel mensen hebben vandaag een huisvestigingsprobleem, enerzijds omdat ze zich geen woning kunnen veroorloven op een oververhitte markt, anderzijds omdat ze op de vlucht zijn. De theologie heeft op dit veld niet de beste analyse, laat staan een allesomvattende oplossing. Maar een theologische bijdrage is het perspectief dat ieder mens geschapen is, ook om goed te wonen. Dat in deze wereld God op een dag onder de mensen kwam wonen. Dat het de bestemming van ieder mens is om bij God 'eindelijk thuis' te komen. Dit zijn voor Volf geen vrome praatjes maar existentiële

overtuigingen die tot de verbeelding spreken en tot een andere manier van denken en handelen aanzetten.

De bladzijden in *The End of Memory* waarin Volf een fictief gesprek voert met zijn vroegere ondervrager om hem tenslotte te vergeven, behoren voor mij tot de indrukwekkendste theologische passages die ik ooit las. Mijn biografie is anders dan de zijne. Toch heeft hij me er een paar keer in mijn leven toe gebracht om een ander mens om vergeving te vragen. Ik heb hem nooit ontmoet en zie zeer uit naar zijn komst naar Nederland, 7 juni. Het is fantastisch dat we hem een dag als gast mogen hebben, bij een bestuursontbijt, in een ontmoeting met predikanten en pioniers en 's avonds met een publiekslezing in de Westerkerk, zie kader. U bent van harte welkom!

Tim Vreugdenhil is stadspredikant en lid van de werkgroep van de Protestantse Kerk Amsterdam die het bezoek van Volf voorbereidt.

Publiekslezing *Life worth living*

Vandaag lijken velen van ons op een kunstschilder die zo geobsedeerd is door zijn voorwerpen - kwasten, verf, ezels, het licht in de studio - dat hij aan schilderen amper meer toekomt. We zijn heel druk met de middelen om te leven - geld, invloed, vaardigheden, reputatie, uiterlijk - maar we vergeten wat er werkelijk toe doet. Dit is het vertrekpunt van Miroslav Volf om met ons na te denken over wat onze roeping als mens echt is. Vooral wil hij ons uitdagen om zo te gaan leven. Na zijn lezing is er ruim gelegenheid om hem vragen te stellen.

Praktische informatie

Dinsdag 7 juni 2022
20:00-22:00 uur
Westerkerk, Prinsengracht 279
Aanmelden via: info@protestantsamsterdam.nl
U ontvangt dan een link naar de aanmeldpagina.
Kosten € 12,50 p.p.

CHRISTELIJKE WAARDEN: DANKBAARHEID

'Ik ben dankbaar voor Amsterdam'

Aline van de Watering

Als gemeentepredikant in het dorpse Ede kreeg Richard Saly een telefoontje uit de stad. De Jeruzalemkerk wilde weten of er een beroep mocht worden gedaan. Overweging volgde op overweging en Amsterdam werd het. Wat er de bedoeling is, was toen en is nog steeds in vertrouwen zoeken. De stad is in elk geval (weer) een dankbare plek om te zijn.

'Het voelt raar om te zeggen, omdat ik Rotterdammer ben, maar ik ben dankbaar voor Amsterdam. Laatst was ik op het kerkelijk bureau, vlakbij de Hermitage en fietste ik terug, naar de Admiraal de Ruijterweg. Over de grachten, naar de jaren '20 en '30 bouw. Al die mensen die er rond lopen, die iets aan het doen zijn, die naar iets op zoek zijn. Die levendigheid! Dan denk ik: Wat gaaf dat ik hier mag werken en wonen, dat ik hier onderdeel van mag uitmaken.'

De Jeruzalemkerk ligt in een interessante buurt. Uit de ene deur komt een super succesvolle dertiger (dat zie je aan alles) en twee huizen verderop woont een arm Marokkaans tweede generatie gezinnetje. Onze kinderen hebben alle drie een eigen *device* en een eigen kamer. In de *lockdown* gaf dat geen enkel probleem. Bij mijn dochter in de klas zit een meisje dat alleen door haar hardwerkende en weinig verdienende moeder wordt opgevoed, in een klein huisje, zonder eigen *device*. Schrijven-

Richard Saly.

de stadse verschillen, maar ook daar gaat mijn hart van open.

Op de dankdag voor gewas en arbeid moet je als dominee vaak iets over dankbaarheid zeggen. In de voorbereiding ben ik erachter gekomen dat ik van nature helemaal niet zo'n dankbaar

persoon ben. Ik ben geneigd om dankbaarheid in grote dingen te zoeken. Dat mijn kinderen gezond zijn, dat ik in een vrij land woon. Na een paar dagen griep ervaar ik de ongelooflijke zegen een lijf te hebben dat het doet. De contrastervaring helpt om bewust te worden, van dankbaarheid.

Volgens Henri Nouwen hebben we de neiging om dankbaarheid te zien als een spontane reactie. Ik herinner me dat toen ik kind was, er ooms en tantes waren die feilloos aanvoelden wat ze je moesten geven op je verjaardag. Dan was je super dankbaar. Van anderen kreeg je iets met eenzelfde financiële

waarde, maar je was er niet blij mee. Je kunt, zegt Nouwen, dankbaarheid ook zien als een discipline, als iets dat je kunt oefenen.

Het levensgebed van de Jezuïeten heeft drie onderdelen: waar ben je dankbaar voor, waar had je verdriet bij (wil je sorry voor zeggen), waar heb je morgen hulp bij nodig? Vanuit mijn opvoeding ben ik geneigd het 'sorry zeggen' bovenaan te zetten: eerst je zonden belijden.

De Jezuïeten beginnen bij iets positiefs. Als ik dat probeer, denk ik meteen: ik moet met iets heel moois komen. Ik heb echt moeten leren dankbaar te zijn voor kleine, 'gewone' dingen. Veel dingen vind ik vanzelfsprekend. Als er iets dodelijk is voor dankbaarheid, is het dat.

Paulus zegt in een van zijn brieven: dank God onder alle omstandigheden. Wat Paulus bedoelt, is dat dankbaarheid een keuze is. Ook als je in de gevangenis zit, zoals Paulus. Edith Eger, die het concentratiekamp overleefde, zegt iets vergelijkbaars: "Ze kunnen je alles afpakken als mens, maar niet de keuzemogelijkheid die jij hebt voor je reactie erop." Hoe geconditioneerd je ook bent, er zit iets in ons, van innerlijke vrijheid. We kunnen er voor kiezen het anders te doen. We kunnen kiezen voor dankbaarheid.'

In deze rubriek bevaart Aline van de Watering een predikant of theoloog die betrokken is bij de Protestantse Kerk Amsterdam naar zijn of haar invulling van een christelijke waarde.

Help, de toeristen zijn terug!

Johan Visser

Een collega van mij grapt dat met Pasen ook de toeristen weer waren opgestaan. Gelijk had hij. Het is inderdaad een vanouds gezellige drukte in het als UNESCO-werelderfgoed geclassificeerde centrum van Amsterdam. In parken en winkelstraten is het weer een kakofonie van talen van overal. Op de grachten moet je weer oppassen voor de colonnes Zuid-Europeanen die zich met de fietsvaardigheden van een kleuterklas door de stad verplaatsen en rond het Anne Frank Huis waan je je opnieuw in de Efteling.

Het oude normaal is dan toch echt terug. Na twee jaar pandemie en alle onrust en onzekerheid in de wereld geeft dat ook wel het geruststellende gevoel van: niet alles is veranderd. Ik neem aan dat de mensen die voor hun brood afhankelijk zijn van het toerisme opgelucht ademhalen dat de *citytrippers* en dagjesmensen in groten getale in de stad verschijnen.

Maar om eerlijk te zijn: de aanblik van die hordes toeristen stemt me niet

echt vrolijk. Dan gaat het me niet eens zozeer over de overlast. De losgeslagen land- en stadgenoten die op Koningsdag denken dat de Jordaan een groot urinoir is, zijn een ergere plaag. Wat zou ik klagen over toeristen, als ze in Oekraïne lijdend onder een

stroom van gewapende bezoekers die hun land komen slopen? Nee, over de overlast zal ik zwijgen. Als ik de toeristen als lemmings door de stad zie trekken, kijk ik in een spiegel waarin ik een beeld van mezelf ontwaar. Het massatoerisme is immers een van de

dominante uitingen van onze westerse levensstijl, gericht op het geluk van eten, drinken, spullen en entertainment. Met Pasen werd duidelijk dat het corona-virus die manier van leven niet echt heeft aangetast. De hoop op een nieuw normaal, die in 2020 even de kop op stak, is samen met de opgewonden corona-demonstranten uit ons leven verdreven. De oude gewoontes en hardnekkige patronen van onze westerse levensstijl bleken zoals gevreesd sterker.

Als ik goed in die spiegel van de toeristen kijk, weet ik niet of ik moet lachen of huilen. Hoe lachwekkend is het spektakel van al die mensen die met identieke kleding en schoenen aan, hun smartphone als de afstandsbediening van hun bestaan in de hand, op weg zijn naar dezelfde *hotspots*? Hoe bizar zijn de pretpark-taferelen voor het huis waar tijdens de Tweede Wereldoorlog een Joods meisje verstopt zat? Hoe angstaanjagend leeg is het eentonige schouwspel van de etende, drinkende, selfies en foto's makende, door de stad slenterende massa niet? 'De aanwezigheid van toeristen holt

een bijzondere plaats uit. De vakantie maakt bijzondere plaatsen leeg', schrijft de Amerikaanse theoloog William Cavanaugh (in het Engels: *vacation vacates particular places*). In deze spiegel kijkend, staar ik in de leegte van de levensstijl van de toerist, constant op zoek naar vulling van je leven, terwijl je het leven juist uitholt en de plaatsen waar je komt leeggezogen en uitgehold achterlaat, op zoek naar de volgende plek en belevenis.

Hoe lang zullen wij en onze vermoeide, verveelde aarde dit oude normaal nog volhouden? Laten we bidden dat we van toeristen pelgrims zullen worden. Pelgrims die op reis gaan naar plekken en ervaringen die je leven diep veranderen en vullen met liefde en wijsheid. Pelgrims die de dwaze en gelovige lef hebben om op *citytrip* te gaan naar het nieuwe Jeruzalem, het Mokum dat stralend van leven ons onrustige zoeken en verlangen zal verzadigen.

Johan Visser is predikant van de Noorderkerk.

Meepraten kan via redactie@protestantsamsterdam.nl

Nalaten aan mijn kerk

Die mooie kerk is er voor en door ons allen

Yvonne Teitsma

'In de kerk mag ik zijn wie ik ben.' 'Ik kan er praten over wat me bezighoudt en mijn zorgen uiten.' 'Het is een plek waar ik God vind en verbinding heb met boven.' 'Ik kom er tot rust in de hectiek van elke dag.' Dit antwoorden mensen op de vraag wat de kerk voor hen betekent.

Misschien herkent u zich erin. In de kerk worden bijzondere momenten in het leven gemarkeerd, zoals doop en trouwen. Bij het overlijden van een naaste kan de kerkelijke gemeenschap steun

geven en troost bieden. De kerk heeft, met haar vele vrijwilligers, een belangrijke sociale functie in de buurt en in de stad. Misschien was of bent u een van die vrijwilligers en vindt u het belangrijk dat de kerk ook in de toekomst deze maatschappelijke rol kan vervullen.

Het kan zijn dat u vooral het kerkgebouw of het orgel een warm hart toedraagt. De monumentale kerkgebouwen in de binnenstad of een karakteristieke kerk in een van de stadsdelen vormen een baken van rust en bezinning in het hectische stadsgewoel. Ze worden behalve voor de zondagse viering intensief gebruikt voor concerten, culturele evenementen of buurtactiviteiten. Ook voor de generaties die komen, wil de kerk graag inspirerend, gastvrij en zorgzaam zijn.

Hanna van Dorssen

Diverse wijkerken

'In mijn werk ontdek ik steeds opnieuw dat elk levensverhaal uniek is. Het roept vragen op over wat mensen is overkomen. Over de hoogte- en dieptepunten in hun leven en alles wat daar tussenin zit.' Hanna van Dorssen is opgeleid als predikant en al meer dan 12 jaar werkzaam voor de Protestantse Kerk Amsterdam. De laatste jaren werkt zij in wijkerken, waar tijdelijk geen predikant is.

'In het pastoraat gaat het voor mij om het levensverhaal. Samen met degene die ik bezoek probeer ik dat te verbinden met de context waarin iemand leeft. De generaties die je voorgingen, waarvan je deel uit maakt en toekomstige generaties. We praten over familieleden en vrienden uit het verleden, het heden en over kinderen die in de toekomst het verhaal zullen voortzetten. Al die generaties samen vormen dat unieke levensverhaal.'

'Tijdens mijn gesprek met mensen zet ik dit levensverhaal in het licht van de Eeuwige en van verhalen uit de Bijbel. Zo worden mensen onderdeel van een geloofsgemeenschap, die alle tijden verbindt. Hoe ouder je wordt hoe meer het levensverhaal dat ter sprake komt in het pastoraat de generaties omspant.'

'De kerk heeft met het pastoraat een uniek aanbod. Als je ouder wordt heeft de aandacht die je krijgt vaak meer en meer te maken met zorg', gaat Hanna verder. 'Van een arts, de thuiszorg, het ziekenhuis. Zij hebben allemaal een agenda. Pastoraat heeft geen agenda. De pastor komt 'om niet'. Om te luisteren met aandacht. Dit bijzondere aanbod van de kerk is er voor alle leeftijden.' 'Ik zie een geloofsgemeenschap als een gemeenschap die alle tijden verbindt. Je mag je verbonden weten met de generaties die er voor jou waren en die na jou komen.'

Greet van der Krieke

Oude Kerk

'De kerkklokken: zo'n echo van vroeger tijden maar nog altijd klinken ze in het centrum van Amsterdam. Vaak kom ik met een vol hoofd, maar eenmaal in die prachtige ruimte vult zij mij met stilte. Ik hoor de Bijbelverhalen, af en toe zit ik op het puntje van mijn stoel. Aan het einde dertelt dat prachtige Vater Müller orgel lichtvoetig over ons heen, dan weer vult zij met donderklanken het gewelf, dat is geluk! Dat is wat ik door wil geven aan een volgende generatie.'

Foto: Marlies van Doorn

Foto: Marlies van Doorn

Richard Rood

Noorderkerk

'Lange tijd heb ik het geloof op afstand gehouden. Ik durfde de stap niet te zetten. Maar na enkele emotionele gebeurtenissen in mijn leven, ben ik actief op zoek gegaan naar een manier om dichterbij God te komen. Een tv-interview bracht mij richting de Noorderkerk. Ik ben er catechisatie gaan volgen. Op Pinksteren mocht ik belijdenis doen en ben ik gedoopt. De kerk heeft mij een plaats gegeven om te verdiepen en om verder te groeien in het geloof.'

Overweegt u uw kerk te laten delen in uw nalatenschap?

Leg dan uw wensen vast in uw testament. Bij deze *Kerk in Mokum* treft u een folder en een antwoordkaart aan. Speciaal voor geïnteresseerden is er een uitgebreide brochure. Naast inspiratie en mogelijke doelen treft u hierin een stappenplan en meer praktische informatie.

Vul de antwoordkaart in en ontvang de brochure vrijblijvend thuis. U kunt ook een e-mail sturen naar: schenken@protestantsamsterdam.nl of onze adviseur fondsenwerving Yvonne Teitsma bellen: 020 53 53 700.

Foto: Marlies van Doorn

Chris Veldhuis (31) is docent Engels in het middelbaar beroepsonderwijs. Sinds zijn zesde speelt hij piano en sinds zijn twaalfde gitaar. Zijn eerste elektrische gitaar spaarde hij bij elkaar door wekenlang bollen te pellen. Met een band begeleidde hij de diensten in de Vineyardkerk Amsterdam, die lijkt op een evangelische kerk. Nu is hij muzikant bij Hebron. Musiceren in de kerk is zijn passie.

'Sinds april 2019 woon ik met mijn gezin in de leefgemeenschap van Hebron. Toen we kwamen, zijn we meteen overgestapt van kerk. Wat vind ik het prachtig om te spelen met de musici van Hebron. Er zijn gitaristen, zangers, zangeressen, een fluitist en er was een heel goede pianist. Ik speel gitaar en zing. Als het lied er zich meer voor leent, kruip ik achter de piano.

Samen zingen doe ik met hart en ziel. God aanbidden, hem bezingen. Als mens blijf ik zoeken. Soms heb ik het moeilijk met het geloof, soms voelt God ver weg. Het blijft mysterieus. Ik wil roepen: God neem mijn hart, breng me bij u, zoals in het lied: *Come thou fount of every blessing*.

In coronatijd begon buurtdominee Jurjen de Bruijne van Hebron met een video-serie, die aansluit bij de actualiteit. Ik schrijf een liedje bij elk verhaal. Dat vind ik heel inspirerend! Twee jaar geleden met Pinksteren ging de eerste video over het overlijden op 25 mei van George Floyd, een Afro-Amerikaanse man die werd vermoord door een politieagent in Minneapolis. Dit maakte diepe indruk. Hierover heb ik het liedje *Those who can not breathe, will finally fill their lungs* geschreven. Dit liedje verwoordde een gevoel van onrecht. Het is een gebed: God laat het goed komen met de wereld. Er spreekt hoop uit: er is herstel in de wereld. Dat is een heel hoopvolle boodschap.'

Baukje Burggraaff

HART & ZIEL

COLUMN

Guerilla gardening

Margrietha Reinders
Buurtdominee in Betondorp

Reageren? Mail naar
redactie@protestantsamsterdam.nl

'De liefde zal bloeien' stond op een klein zakje met zonnebloemzaadjes dat ik laatst kreeg per post. Een bemoedigende boodschap. Zaadjes houden een belofte in van nieuw leven dat uiteindelijk tot bloei komt, al duurt het lang en zie je er aanvankelijk niets van. Iemand die zaadjes van liefde zaait, heeft veel geduld nodig: het duurt vaak lang voor de liefde echt gaat ontkiemen.

In mijn straat, vlak langs de stoep, prijkt een piepklein geveltuintje. Het is niet meer dan een postzegel, waar mensen een stoepzegel hebben gelicht om er viooltjes in te planten. Ik vermoed dat mijn burens dit tegeltuintje stiekem

hebben aangelegd. Gewoon, om de stoep op te fleuren met een plekje vurig kleurrijk leven. Bloeiende liefde in het beton van de stad. Daar is een naam voor: *guerilla gardening*. Zaden zaaien waar het eigenlijk niet mag, als protest tegen de verstening en verharding van onze samenleving. *Guerilla gardeners* tekenen vreedzaam protest aan tegen allerlei regeltjes en geboden, normen en wetten die de vrijheid en de liefde beknotten.

Zo kun je bijvoorbeeld 'zaadbommen' kopen die in berm en op verwaarloosde plekken in de stad een zee van kleur laten ontkiemen.

De meeste kerkgangers in Amsterdam zijn niet zulke *guerilla's* die protestbommen gooien, ook niet met liefdeszaadjes. Toch vertelt de Bijbel ons veelvuldig over mensen die het leven van een *guerillero* leidden. Mozes, de moordenaar die overleefde in de woestijn. David, de herderskoning die zich verschool in bergspleten. Gideon, de boerenzoon die de vijand besloep met potten en pannen. Jezus, die geen steen had om zijn hoofd op te laten rusten. Hij zaaide liefde, waar hij maar kon. Op pinksterdag zien wij de oogst! Wie durft Hem te volgen, zijn guerilla'strijd te strijden? Laat de liefde bloeien!

Colofon

Kerk in Mokum maandblad
Juni 2022,
jaargang 13, nummer 5

Protestantse Kerk Amsterdam
Nieuwe Herengracht 18
1018 DP Amsterdam
Hoofdredactie:
Mirjam Nieboer
Eindredactie/agendakatern:
Baukje Burggraaff
Bureauredactie: Iris Stekelenburg,
abcredactie.nl

Contact:
redactie@protestantsamsterdam.nl
of 020 53 53 700

Ontvangt u Kerk in Mokum nog niet thuis? Een gratis abonnement opgeven (of opzeggen) doet u via abonnementen@protestantsamsterdam.nl of 020 53 53 700 (9.00 uur-17.00 uur). Eenmaal per jaar wordt u uitgenodigd een vrijwillige bijdrage te betalen. Rek.nr. NL68 RABO 0373 7414 80 t.n.v. Protestantse Gemeente te Amsterdam inz. Kerkblad.

Verschijningsfrequentie:
Kerk in Mokum verschijnt 9x per jaar.
Het volgende nummer komt uit in juni 2022.

Vormgeving: Studio Edens, Amsterdam
Druk: Damen Drukkers - Werkendam

Protestants020

ProtestantseKerkAmsterdam

protestantsamsterdam.nl

**Protestantse Kerk
Amsterdam**